

DUŠAN TURAN

Trenczyński Uniwersytet Aleksandra Dubczeka, Trenczyn (Słowacja)

## Náčrt sociosynergického chápania sveta a človeka

### Zarys społeczno-synergicznego rozumienia świata i człowieka

W artykule ukazano podstawy nowego paradygmatu społeczno-synergicznego pojmowania człowieka i jego świata. W opracowaniu uwzględniono nowe epistemologiczne i metodologiczne podejście, w którym ludzki świat postrzegany jest systemowo. Występują w nim pewne połączenia pomiędzy światem człowieka oraz człowiekiem. W opracowaniu ukazano synergiczny model rozwoju ludzkiej umysłowości prowadzącej od haosu do cywilizacji. Zaproponowany w artykule epistemologiczno-metodologiczny model ma charakter holistyczny i pozwala znacznie dogłębniej zrozumieć człowieka i rozwój jego cywilizacji. Stanowi on również nową propozycję dla rozwoju współczesnej nauki, która winna mieć charakter holistyczny (systemowy). Powinna ona również uwzględniać perspektywę tworzenia uniwersalnych, humanistycznych wartości i założeń filozoficznych. Człowiek postrzegany jest w tym modelu badawczym synergicznie jako efekt biosynergicznych i społeczno-synergicznych procesów zachodzących pod wpływem warunków planety Ziemia. W takiej perspektywie człowiek i jego wewnętrzna integralność uzależniona jest od funkcji trzech pilotów jego organizmu – biopilota (autopilota), psychopilota i socjopilota.

Civilizácia planéty Zem dosiahla na začiatku 3. tisícročia taký vývojový stupeň poznania, ktorý jej umožňuje bezodkladne započat' premenu chaotickej mnohorozmernej roztrieštenosti čiastkových vedných disciplín na jednu sociosynergickú gnozeológiu sveta v nás a okolo nás.

**Teoretickým zdrojom**, hodnotovou a svetonázorovou inšpiráciou sociosynergickej gnozeológie sú /bez rozdielu/ všetky doteraz zaznamenané prúdy myslenia a činov človeka. Jej vnútorným hodnotovým a svetonázorovým jadrom vystupujú všeludské hodnoty ľudskej existencie, nezávislé na žiadnej ideologickej a politickej koncepcii.

**Genéza** sociosynergickej gnozeológie<sup>1</sup> je za ostatných šesťtisíc rokov pamäti našej civilizácie nielen najvýznamnejším medzníkom vývoja sociálneho sveta človeka, ale súčasne aj úrovňou, ktorá predznamenáva kulmináciu **Chaosu** sociálneho sveta. Vznik a vývoj sociosynergickej gnozeológie je predobrazom udalostí, priebeh ktorých bude, resp. reálne môže smerovať k zastaveniu rozšírenej reprodukcie **Chaosu** sociálneho sveta, ohraničiť ho najskôr v stagnujúcej forme na úrovni jednoduchej reprodukcie a postupne zahájiť „Exodus z tohto Chaosu” jeho zúženou reprodukciou.

**Sociosynergická gnozeológia považuje 11. tézu o Feuerbachovi „Filozofi svet len rozlične vysvetľovali, ide však o to, zmeniť ho”<sup>2</sup> za historicky prekonanú.**

<sup>1</sup> Pozri: D. Turan, *Socio-synergická metodológia dejín a budúcnosti civilizácie*, w: *Filozofia a doba*. Zborník príspevkov z II. slovenského filozofického kongresu konaného v dňoch 26.-28. októbra 2000 v Bratislave, IRIS, Bratislava 2001.

<sup>2</sup> *Antológia z diel filozofov*, zväzok desiaty, Bratislava, Pravda 1977, s. 137.

Tisíce rokov sa človek snaží prizmou najrôznejších idealistických, materialistických, teistických a ateistických hodnotových a svetonázorových prístupov tento svet chaoticky meniť. Výsledkom jeho doterajšieho pôsobenia je nesmierny Chaos sociálneho sveta ohrozujúci nielen civilizáciu ale zároveň aj celkovú bio-synergiu Zeme.

Sociosynergická gnozeológia nemá v úmysle **ani svet rôzne vysvetľovať**, ale **ani ho meniť**. Jej poslaním je svet pravdivo – socio-synergicky uchopiť v logike a dialektike pojmov a na základe toho konanie človeka harmonizovať so zákonitosťami jeho existencie a vývoja.

Systémový prístup a exaktné riešenie najrôznejších systémov bolo doteraz doménou predovšetkým matematických vied a v ojedinelých prípadoch sa tak dialo v súčinnosti s filozofiou. Nakoľko súčasná filozofia je ešte stále v zajať veľkého množstva čiastkových hodnotových a svetonázorových prúdov, pôsobí trieštivo a živelne, nie je možné efektívne pokračovať v skúmaní problematiky systémov a systémovosti ani prizmou samotnej matematiky. Pod tlakom sociosynergickej gnozeológie zaniknú mnohé definície systémov, ktoré boli nateraz ustálené ako vedecky bezproblémové.

„Všemocnosť“ matematiky bude reálna až vtedy, keď sa stane nielen integrálnou súčasťou celého spektra vied, resp. jednotnej vedy o svete v nás a okolo nás, ale súčasne keď ona sama do seba pojme vedu ako celok. Vtedy prestaneme vnímať nielen matematiku a filozofiu ako od seba oddelené čiastkové vedy, ale všetky čiastkové vedné disciplíny sa stanú súčasťou celostnej sociosynergickej vedy. Dospieť k tomuto stavu je možné iba prostredníctvom sociosynergickej gnozeológie a jej metodologickej konštrukcie.

Riešenie systémov a systémovosti má reálny zmysel iba za predpokladu, že sa deje pre človeka, prizmou človeka a prostredníctvom človeka, resp. produktov jeho zhmotnenej živej práce. Jadro riešenia problematiky systémov a systémovosti teda spočíva predovšetkým v systémovom uchopení samotného človeka a následne sveta, ktorý ho obklopuje a ktorého je integrálnou súčasťou.

Čo a kto je to človek a v akom svete existuje?

Svet, ktorý nás obklopuje a ktorého sme integrálnou súčasťou, je svetom troch dimenzií – **synergickej, bio-synergickej a socio-synergickej**. Človek v tomto svete je formou prejavu sociosynergie. Je to fenomén všetkých troch dimenzií päťrozmerného priestoru v čase<sup>3</sup>.

Prvou dimenziou existencie nielen človeka, ale súčasne aj sveta, ktorý ho obklopuje, je synergická dimenzia trojrozmerného priestoru mechanickej, fyzikálnej a chemickej súvislosti. Podstatu jej systému a systémovosti tvorí fenomén „gule“ – tak v množine  $4/3\pi r^3 - x$  ako aj v množine  $4\pi r^2 + x$ .

Systémovému riešeniu problému, cestou matematickej exaktnosti, zdanlivo nič nebráni v ceste ak sa v synergickej dimenzii jedná o absolútnu statickú homogénnu guľu, t.j. o guľu v množine prvkov  $4/3\pi r^3$  a  $4\pi r^2$ . Ale absolútna guľa existuje iba v matematických vzorcoch. Nám samozrejme v riešení systémov nemôže ísť o takúto guľu.

Skúmanie trojrozmerného sveta mechanickej, fyzikálnej a chemickej súvislosti prizmou sociosynergickej gnozeológie znamená uchopiť v dynamike nielen synergickú dimenziu systémov, ale súčasne a zároveň celostne pristupovať k definovaniu jednotlivých systémov synergickej dimenzie.

Obrazne povedané je to nekonečná množina všetkých tých foriem, ktoré turbulentne pulzujú svojim objemom medzi množinou prvkov  $4/3\pi r^3$  a  $a^3$ . Sú to všetky útvary, ktoré môžu vzniknúť v priestore medzi absolútnou kockou a absolútnou guľou.

<sup>3</sup> D. Turan, *Socio-synergia človek*, w: *Človek, kultúra, hodnoty*, Zborník z vedeckej konferencie 4. stretnutie SFZ pri SAV, Píla, 12.-14.09.2001, v tlači.

Žiadna s foriem vo vesmíre však v absolútnom vyjadrení tieto konečné množiny nepredstavuje. Vznik takejto absolútnosti by z pohľadu fyziky znamenal viac ako „veľký tresk“.

Synergická dimenzia systémov a systémy synergetickej dimenzie to je nepretržitá kontinuita pretržitých procesov najrôznejšieho charakteru. Obrazne by sme mohli tento proces definovať ako mnohorozmernú deformáciu gule na kocku /kockovatenie gule/, pri ktorej súčasne prebieha protismerný proces „guľatenia kocky“. Kocka je tak v množine prvkov  $a^3$  ako aj v množine prvkov  $6a^2$  ideálnym objektom pre systémové riešenia najrôznejšieho charakteru. Pre exaktnú matematiku tu nie je problém systémovo operovať s bodom, priamkou, plochou, objemom pri známych konštantách a premenných.

Problém začína tam, kde sa **bod** „turbulentne“ mení vplyvom nekonečného radu známych i neznámych premenných **na** nedefinovateľnú **plochu** **či** **priestor**, **priamka** **na** **krivku**, **krivka** **na** **priamku**, tam kde dochádza ku „**zkruhovaniu štvorca**“ **či** „**kvadratickej kruhu**“ (nedefinovateľná deformácia kruhu smerom k rovnostrannému pravouhlému rovnobežníku), tam kde sa tuhá látka mení na kvapalnú, kvapalná na plynnú a naopak.

V tomto priestore aj ten najgeniálnejší vedec napríklad matematik, fyzik, chemik, mechanik bez sociosynergického spojenia s vedou ako **gnozeologickou celostnosťou** nevyprodukuje výsledok, ktorý by mohol byť charakterizovaný ako systémové riešenie.

Synergická dimenzia, ako relatívne samostatný fenomén sveta v nás a okolo nás, obsahuje v sebe nielen obrovské množstvo relatívne samostatných systémov a podsystémov v rámci každého jednotlivého rozmeru, ale súčasne minimálne rovnaké množstvo hraničných systémov, prostredníctvom ktorých sa determinuje integrita samotnej synergetickej dimenzie.

Metodologické vymedzenie „základných“ vnútorných a hraničných systémov, podsystémov a zoskupení systémov synergetickej dimenzie predstavuje nevyhnutné gnozeologické východisko systémového riešenia ako takého a vystupuje ako jadro **celostnej synergetickej vedy**.

Aj napriek skutočnosti, že sa doteraz mnoho vedcov pokúšalo predložiť systémové riešenie prienikom do viacerých systémov a podsystémov súčasne, bez sociosynergetickej gnozeológie sa ocitli v slepých uličkách labyrintu poznania a neúspech sa snažili mnohí zhodiť do priestoru teórie Chaosu.

James Gleick vo svojej teórii Chaosu formuluje takúto odpoveď k otázke turbulencie, ktorú charakterizuje ako „chaotické javy všetkých merítok, ako pohyb premenený v náhodnosť“<sup>4</sup>.

Aj to najgeniálnejšie preniknutie do určitého konkrétneho systému či podsystému určite neznamená, že sme pochopili systémy susediace s týmto systémom v synergetickej dimenzii v ktoromkoľvek smere trojrozmerného priestoru. Až gnozeologicky a metodologicky jednotné uchopenie a preniknutie do podstaty viacerých susediacich systémov môže predurčiť úspešnosť systémovosti v odhaľovaní zákonitostí tej - ktorej časti sveta v nás a okolo nás.

**Chaos nie imanentný synergetickej dimenzii, a to čo človek nazýva Chaosom v tejto dimenzii je iba nepochopený a systémovo nevyriešený problém existujúcou úrovňou asynergického myslenia**<sup>5</sup>.

Druhou dimenziou existencie človeka je bio-synergická dimenzia, ktorej základ tvorí **život** ako **štvrtý rozmer** vo všetkých známych i neznámych formách prejavu.

Podstatu systému a systémovosti tejto dimenzie tvorí taktiež „nedokonaná guľa“, ale je to už „guľa pulzujúca životom“. **Štvrtý rozmer – život** už nie je možné stotožniť

<sup>4</sup> Pozri: J. Gleick, *Chaos - Vznik nové vedy*, Ando Publisching, Brno 1996, s. 126.

<sup>5</sup> Pozri: D. Turan, *Exodus z Chaosu*, Iris, Bratislava 2002, s. 32.

s klasickým trojrozmerným priestorom synergetickej dimenzie aj keď bez tejto existovať nemôže. Systémové pojmo- a kategoriálne uchopenie fenoménu „život“ ľudstvo ešte len čaká.

**Bio-synergická dimenzia je, obrazne povedané, synergická dimenzia presiaknutá štvrtým rozmerom a štvrtou súvislosťou.**

Štvrtý rozmer – život sa nedá obsiahnuť systémovým uchopením parciálne žiadneho, ani súčasne všetkých rozmerov synergetickej dimenzie. Synergetika ako celostná veda o synergetickej dimenzii sveta v nás a sveta ktorý nás obklopuje tu už nepostačuje. Na riešenie úloh bio-synergetickej dimenzie je nevyhnutné rozvíjať **biosynergetiku** ako celostné chápanie štvorrozmerného priestoru sveta v nás a sveta, ktorý nás obklopuje.

Ak vedec (matematik, fyzik, chemik, statik, atď) prekračuje hranice synergetickej dimenzie v obsahu a štruktúre svojej parciálnej vedy a zasahuje do štvrtého rozmeru – **života**, a do štvrtej – **biologickej** súvislosti, už sa jedná o bio-matematiku, bio-fyziku, bio-chémiu, bio-statiku, bio-dynamiku, bio-pružnosť, bio-pevnosť a pod. Povedané inak, už sme v skúmaní systémov vyššej – bio-synergetickej dimenzie.

Metodologické vymedzenie „základných“ vnútorných a hraničných systémov bio-synergetickej dimenzie predstavuje nevyhnutné gnozeologické východisko systémového riešenia ako takého a vystupuje ako jadro **celostnej biosynergetickej vedy – biosynergetiky**.

Pred modernou vedou stojí neodkladná úloha – prostredníctvom elektronického hardvérového a softvérového mozgového centra plnohodnotne predostrieť problematiku biosynergetickej dimenzie systémov a s pomocou celostnej biosynergetickej vedy definovať samotné systémy, podsystémy, hraničné systémy a zoskupenia systémov biosynergetickej dimenzie na Zemi.

Súčasná roztrieštená veda toho nie je schopná. Aj ostatný „šláger“ amerického biológa Daniela Koshlanda „O siedmych pilieroch života“ [program – improvizácia – oddelenie – energia – regenerácia – adaptabilita – odlúčenie] je bez aplikácie biosynergetickej gnozeológie a metodológie chaotickým tápaním v tme<sup>6</sup>. Sme presvedčení, že až prizmou celostného biosynergetického gnozeologického a metodologického prístupu môžu vedci predložiť plnohodnotnú definíciu života už v priebehu niekoľkých rokov.

Tretou dimenziou, prostredníctvom ktorej celostne ukončujeme uchopenie fenoménu človek v dialektike a logike pojmov je **sociosynergická dimenzia**. Charakteristickou črtou tejto dimenzie je **piaty rozmer – myslenie** a piata – **sociálna súvislosť**. Predpokladom existencie myslenia, ako piateho rozmeru sveta v nás a okolo nás, je stupeň organizovanosti sivej a bielej hmoty mozgu a miechy človeka a jej základ tvorí opäť „neplnohodnotná guľa“ – „guľa mysliača“.

V riešení problematiky systému, systémovosti a chaosu sociosynergická gnozeológia vníma dimenziu synergickú a biosynergickú ako dimenziu, ktorej nie je imanentný chaos.

**Chaos je produktom vývoja piateho rozmeru – myslenia, a ako taký ho možno prekonať iba a len prizmou samotného piateho rozmeru.**

Ak by sme chceli zjednodušiť rozvíjať vyššie uvedené logiku vzniku a vývoja parciálnych vedných disciplín v skúmaní jednotlivých dimenzií sveta potom napr. matematik, chemik či fyzik prenikajúci svojou vednou disciplínou do sféry poznania piateho rozmeru – myslenia už rozvíja socio-matematiku, socio-fyziku, socio-chémiu a pod. Avšak ten, kto chce plnohodnotne rozvíjať napr. socio-matematiku ako dielčiu vednú disciplínu v jej skutočnom socio-synergetickom rozmere obsahu a štruktúry, musí byť dostatočne „doma“ nielen v matematike ale aj v bio-matematike. Iba plnohodnotné

<sup>6</sup> Pozri: *Sedem pilierov života*, Bratislava, denník Pravda, sobota 23. marca 2002, s. IX.

uvedenie si tejto najzákladnejšej metodologickej a gnozeologickej konštrukcie celostnej socio-synergickej vedy nás môže do budúcnosti ochrániť pre eskaláciu Chaosu vo vývoji myslenia.

Produktom vývoja piateho rozmeru je aj existujúci sociálny svet človeka, ktorý je nateraz úplne v zajatí Chaosu. Všetky systémy sociálneho sveta človeka sa zmietajú v bezbrehom Chaose parciálnych prúdov myslenia a činov. Napriek skutočnosti, že človek je formou prejavu sociosynergie ešte neznamená že jeho svet myslenia a činov je sociosynergický. Tento svet myslenia a činov je nateraz iba **chaotický – sociálny**.

Je to svet etapy vlády „Tela nad Duchom“. Je to svet, v ktorom objem, hustota, intenzita a kvalita sociálnej informácie „sociopilota“ ešte zďaleka nedosiahla úroveň, ktorou disponuje „autopilot“ synergickej a biosynergickej dymenzie.

Objem, hustota, intenzita a kvalita sociálnej informácie od polovice 20. storočia však narastá takým tempom, že ľudstvo má už v súčasnosti reálnu šancu vytvoriť prostredníctvom najmodernejšieho elektronického hardvéru a softvéru sociosynergické mozgové centrum, prostredníctvom ktorého by sociosynergicky mysliaci jednotlivci reálne, vo svojom vnútri, započal exodus z Chaosu sociálneho sveta k etape vlády „Ducha nad Telom“ a neskôr k harmónii „Ducha a Tela“ ako sociosynergickej úrovni svojej existencie.

**Piaty rozmer – myslenie** umožní v človeku harmonickú integráciu činnosti „sociopilota“ a „psychopilota“ s „autopilotom“ synergickej a biosynergickej dymenzie.

Človek prestane nielen rôzne vysvetľovať svet ale prestane ho aj meniť. Sociosynergická gnozeológia **mu umožní** jednotne sociosynergicky svet vysvetľovať a **konat' v súlade so zákonitostami jeho vývoja** a vývoja seba samého.

Metodologické vymedzenie „základných“ vnútorných a hraničných systémov sociosynergickej dymenzie predstavuje nevyhnutné gnozeologické východisko systémového riešenia ako takého a vystupuje ako jadro **celostnej sociosynergickej vedy**.

**Synergetika, biosynergertika a sociosynergetika** to sú tri súčasti jednotnej celostnej sociosynergickej vedy ako vedy uchopujúcej v systémovej celistvosti tri dymenzie päťrozmerného priestoru sveta v nás a sveta, ktorý nás obklopuje v intenciách relatívnosti plynutia času.

Sociosynergické vnímanie systémovej sveta naznačuje nižšie uvedený vulgárne zjednodušený schematický náčrt tejto fragmentálnej pasáže.

<b>I. Synergická =</b>	<b>trojrozmerný – tri súvislosti</b>	<b>- mechanická</b>
<b>dimenzia</b>	<b>priestor</b>	<b>- fyzikálna</b>
		<b>- chemická</b>

<b>II. Biosynergická =</b>	<b>synergická dimenzia +</b>
<b>dimenzia</b>	<b>štvrtý rozmer- život +</b>
	<b>biologická súvislosť</b>

<b>III. Sociosynergická =</b>	<b>biosynergická dimenzia +</b>
<b>dimenzia</b>	<b>piaty rozmer - myslenie +</b>
	<b>sociálna súvislosť</b>

Sociosynergická gnozeológia nevníma svet jednostranne v rovine **revolúcie** či v rovine **evolúcie**, ale ako nekonečnú „mutačnú“, variačnú a kombinačnú „skladaku“ segmentov, ktoré do seba zapadajú resp. nezapadajú iba v určitých prvkoch, a kde niektoré nemožno napojiť vôbec pretože nám medzi nimi chýbajú medzičlánky. **V tomto smere sociosynergická gnozeológia chápe evolučnú a revolučnú zmenu, ako zmenu spôsobenú variačným a kombinačným priradením resp. vyradením určitých segmentov z pôvodného systémového celku.**

Je to práve určitý systémový „súbor“ segmentov, ktoré identifikujeme v tej či onej forme prejavu hmoty na jednotlivých úrovniach sveta v nás a sveta, ktorým sme obklopený.

Na úrovni synergetickej dimenzie takéto systémové zoskupenia určitých segmentov môžeme identifikovať napr. v rovine Mendelejevovej periodickej tabuľky prvkov.

Samotné tieto prvky nemožno označiť ako chemické, fyzikálne či mechanické, ako také sú prvkami tvoriacimi synergickú dimenziu a tá predstavuje systémovú celosť mechanickej, fyzikálnej a chemickej súvislosti.

Samotného Mendelejeva by sme degradovali, ak by sme si pod jeho menom predstavili iba chemika, alebo iba fyzika či matematika, on bol v podstate jeden z prvých zakladateľov synergetiky, ako celostnej vedy o synergetickej dimenzii sveta, aj keď sám o tom s najväčšou pravdepodobnosťou v tejto rovine neuvažoval.

Jednotlivé prvky vystupujú navonok ako relatívne samostatné, stabilné či nestabilné, ale ako také tvoria súčasť jednej a tej istej synergetickej celostnosti. Ich vonkajšie určenie Mendelejevom podľa kovalentného polomeru, kovového polomeru, protónového čísla, značky prvku, teploty varu a teploty topenia predstavovalo iba pomocné údaje k akejsi zjednodušenej identifikácii, na tú dobu však mimoriadne pokrokovej.

Moderný vývoj synergetickej vedy v tomto smere už nebude možný iba prizmou akýchsi parciálnych postupov v rámci dnes existujúcich čiastkových exaktných vied /matematiky, fyziky, chémie, mechaniky, termodynamiky a pod./ a nebude efektívny u žiadneho mysliteľa, bez socio-synergického napojenia svojho sociopilota na najmodernejší elektronický hardvér a softvér, v rámci formujúcej sa celostnej sociosynergetickej vedy.

Moderná **synergická veda, ako veda prvej dimenzie**, skôr či neskôr odhalí princíp jej **segmentnej skladačky – synergického lega**, a až od tohto okamihu sa začne skutočne vedecký prienik myslenia do synergetickej podstaty sveta v nás a sveta, ktorý nás obklopuje. Až takáto úroveň myslenia bude dôstojná človeku ako forme prejavu sociosynergie v synergických a biosynergických podmienkach planéty Zem.

**Obraciam sa na súčasných vedcov v sfére synergických vied, aby toto konštatovanie nebrali ako zneváženie či znehodnotenie ich doterajšieho mimoriadne úspešného vedeckého bádania, ono totiž tvorí neodmysliteľný základ tejto budúcnosti.**

V rovnakom postavení sa nachádza aj súčasný „zhluk“ čiastkových vedných disciplín, ktoré by v budúcnosti mohli predstavovať segmenty celostnej **bio-synergetickej vedy ako vedy druhej dimenzie**.

V pomocnom názornom návode sme poukázali na skutočnosť, že bio-synergická dimenzia je **synergická dimenzia plus** štvrtý rozmer – **život a plus** štvrtá – **biologická súvislosť**. V rámci tejto vulgárnej jednoduchosti je mimoriadne dôležité pochopiť skutočnosť, že nie všetky segmenty synergetickej dimenzie umožňujú existenciu štvrtého rozmeru – života. Mnohé sú dokonca také, že ju kategoricky vylučujú. Bez iných naopak žiadna forma života existovať nemôže.

V súvislosti s princípom minimalizácie spotreby energie ako najzákladnejším princípom organizácie bio-synergie, ktorý sa striktné prejavuje aj na molekulárnej úrovni vo vzťahu k jednotlivým formám života je známe, že spomedzi 106 známych prvkov iba 22 trvale stretávame v organizmoch bio-synergetickej dimenzie na planéte Zem.

Z 99% celkovej hmoty organizmu človeka ju tvoria štyri prvky: vodík, kyslík, uhlík a dusík a z 1% všetky ostatné. Konkrétne organizmus človeka obsahuje: 60,3% vodíka, 25,5% kyslíka, 10,5% uhlíka a 2,42% dusíka. Navyiac, živé systémy z prvkov zemskej kôry a atmosféry „vyberajú“ ako stavebný materiál tie najľahšie .

<sup>7</sup> Pozri: G.A. Jugaj, *Obščaja teorija žizni*, „Mysl“, Moskva 1985, s. 105.

Prizmou sociosynergickej gnozeológie vidíme hlavné tajomstvo života práve v úplnom odhalení tých zoskupení segmentov synergickej dimenzie na strane jednej, ktoré umožňujú „zložiť“ tú - ktorú formu života, a na strane druhej tých, ktoré ju kategoricky znemožňujú. Pochopiteľne, že tu existujú aj hraničné medzičlánky, o ktorých ešte dlho nebudeme vedieť na ktorej strane hranice /synergickej alebo bio-synergickej/ sa kategoricky nachádzajú.

Z pohľadu sociosynergickej gnozeológie a jej súčasti – **bio-synergetiky** taktiež neakceptujeme doterajšie pomerne striktné vymedzenie pohybu foriem života na „evolúciu“ a „revolúciu“. Zjednodušene povedané, vznik iných ako už evidovaných foriem života nepovažujeme za produkt evolúcie či revolúcie, ale **za dôsledok variačnej a kombinačnej obmeny /nahradenia, výmeny, zámenny, substitúcie/ segmentov v jednotlivjej skladačke, ako aj mutácie týchto segmentov** tvoriacich genetickú informáciu konkrétnej formy života.

A to je zásadná zmena od doterajšieho nazerania na svet bio-synergickej dimenzie.

**Celostná sociosynergická veda vystupuje nielen ako veda tretej dimenzie, ale súčasne aj ako celostná veda všetkých troch dimenzií v ich jednote a celistvosti.**

Ak teda budeme hovoriť o sociosynergickej vede budeme ju vnímať v dvoch relatívne samostatných rovinách:

po - prvé, ako vedu tretej dimenzie, t.j. **sociosynergetiku** v užšom zmysle slova, ktorá preniká svojimi parciálnymi vednými disciplínami iba do sféry poznania piateho rozmeru – myslenia a jeho produktu – sociálneho sveta

po - druhé ako celostnú vedu o svete v nás a svete, ktorým sme obklopený, t.j. **sociosynergetiku** v najširšom význame tohto slova, ako neustále sa rozvíjajúci zložitý systém neurčitej množiny dielčích vedných disciplín, gnozeologicky a metodologicky obnažujúcich synergickú, bio-synergickú a sociálnu sféru sveta v logike a dialektike pojmov.

Rozvíjanie pojmu **sociosynergetika** v užšom zmysle slova ako vedy prenikajúcej do sféry piateho rozmeru – myslenia, znamená predovšetkým celostné skúmanie ľudského individua ako formy prejavu socio-synergie v synergických a bio-synergických podmienkach planéty Zem.

Životná púť každého ľudského individua je počas celej jeho existencie – **od genezis po individuálny koniec času** – usmerňovaná a riadená troma relatívne samostatnými vnútornými pilotmi – **autopilotom, sociopilotom a psychopilotom**.

Pôsobenie týchto pilotov bolo v ostatnom šesťtisícročnom vývoji našej civilizácie vzájomne protirečivé, disharmonické v dôsledku nízkej intenzity, hustoty, objemu a kvality sociálnej informácie. Nízka intenzita, hustota, objem a kvalita sociálnej informácie determinovala u každého ľudského jedinca **fenomén dualizmu života** a reprodukovala nesmierny Chaos jeho vnútorného i vonkajšieho sociálneho sveta.

Súlad resp. nesúlad v činnosti týchto troch pilotov ľudského organizmu profiluje celostný status osobnosti v priebehu celého jej života a to je hlavný dôvod prečo siahame k teoretickému vymedzeniu ich podstaty.

Mimoriadne dôležitou etapou bytia ľudského individua je obdobie **od genezis po narodenie**. V tomto období je ľudský zárodok riadený po – prvé, vnútorným autopilotom genetickej informácie plodu, ktorá sa etablovala spojením genetického materiálu oboch pohlaví zúčastnených na genezis, a po – druhé, triádou pilotov /autopilotom, sociopilotom a psychopilotom/ nositeľa plodu.

Po narodení človeka sa ľudské individuum dostáva spod bezprostrednej kontroly triády pilotov nositeľa plodu a k vnútornému autopilotovi sa pripájajú ďalší dvaja vlastní piloti /psychopilot a sociopilot/. Títo piloti postupne preberajú štafetu triády pilotov nositeľa plodu a sprevádzajú bytie každého ľudského jedinca spravidla až do jeho úmrtia (zdôrazňujeme spravidla, pretože tomu vždy tak nemusí byť). Niektorí jedinci v ľudskej

populácii môžu dočasne alebo natrvalo „stratiť“ svojho sociopilota čím ich bio-synergické bytie /ak sa zachová/ bude vnútorne riadené už iba autopilotom a psychopilotom.

Prvým pilotom, ako sme uviedli vyššie, je **autopilot** synergetickej a bio-synergetickej dimenzie ľudského individua, ktorého vývoj je po narodení primárne determinovaný /vnútorne ako aj zvonku/ synergickou a bio-synergickou dimenziou a sekundárne sociálnym svetom človeka. Autopilota môžeme identifikovať aj pod pojmom **biopilot**.

Druhým pilotom je už vlastný formujúci sa **sociopilot**, ktorý je už primárne determinovaný vnútorným i vonkajším sociálnym svetom človeka a sekundárne synergickou a bio-synergickou dimenziou sveta v nás a sveta, ktorý nás obklopuje.

Tretím pilotom je **psychopilot**, vystupujúci ako medzičlánok väzby medzi autopilotom a sociopilotom. Je produktom určitého prieniku synergetickej a bio-synergetickej determinácie, na strane jednej a sociálnej determinácie, na strane druhej. Jeho činnosť je mysteriózna, pohybujúca sa v priestore neurčitej interpretácie vnemov, pocitov, ilúzií dopĺňaných predstavami v snoch, ktoré môžu byť špecificky umocňované napr. halucinogénnymi látkami ako sú drogy, alkohol, opojením láskou, túžbou a pod.

Medzi týmito pilotmi je u bežného individua nateraz vo všeobecnosti priepastný rozdiel a antagonistickej rozpor, vychádzajúci z diskrepancií objemu i kvality informácií, ktorými títo piloti disponujú v procese riadenia.

Kým autopilot synergetickej a bio-synergetickej dimenzie operuje s nesmiernym množstvom „usporiadaných“ bio-informácií, sociopilot ľudského individua sa musí spofahnúť zatiaľ na nevelké množstvo živelných, chaotických a protichodných informácií sociálneho sveta človeka a psychopilot je akousi extravaganciou vznikajúcou a rozvíjajúcou sa v neidentifikovateľnom imaginárnom priestore medzi autopilotom a sociopilotom.

Povedané modernou frazeológiou, psychopilot predstavuje u každého ľudského individua akúsi virtuálnu realitu, ktorá na strane jednej ako taká neexistuje ale na strane druhej sa individuum snaží o jej akési reálne spredmetnenie.

**Autopilot ľudského organizmu je produktom synergetickej a bio-synergetickej determinácie a ako taký nekoná živelne.** Jeho úlohou je permanentné úsilie o nastoľovanie synergetickej a bio-synergetickej rovnováhy v bytí konkrétneho individua, ktorú narúša nielen živelný a chaotický sociopilot, neidentifikovateľný psychopilot, ale aj celá sféra synergetickej, bio-synergetickej a socio-synergetickej dimenzie sveta, v ktorom sa toto individuum nachádza a ktorý ho obklopuje. Neschopnosť udržať túto rovnováhu znamená koniec času pre toto konkrétne ľudské individuum.

Autopilot človeka využíva k svojej činnosti bio-synergický hardvér a softvér sivej a bielej hmoty mozgu a miechy. Tento hardvér a softvér musí operovať s bio-synergickou informáciou, ktorá má rozsah **75 biliónov** / $75 \cdot 10^{12}$ / krát **37 tisíc** podnetov.

K tomuto údaju nás priviedla moderná fyziológia, ktorá udáva že v ľudskom organizme je zhruba 75 biliónov buniek a každá bunka má minimálne 37 tisíc nervových zakončení. Je to nepredstaviteľná kvantita podnetov, ktoré musí autopilot neustále vyhodnocovať v procese nastoľovania bio-synergetickej rovnováhy ľudského tela. Každý tento podnet musí prijať, spracovať, vyhodnotiť a následne reagovať tak, aby bola zachovaná celková rovnováha bio-synergetickej dimenzie ľudského individua.

Vyššie uvedené podnety sprostredkujú rôzne typy buniek, ktoré v svojej podstate nie sú ničím iným ako stavebnicovými segmentmi konkrétnej formy prejavu bio-synergie. Napriek skutočnosti, že moderná fyziológia už siaha po elementárnom členení bunkových typov / napr. na erytrocyty – 25 biliónov, neurony – 25 miliárd / [8] a neustále hlbšie preniká do vnútra bunky, je to stále relatívne „primitívne“ uchopenie tohto fenoménu reprodukovajúcou sa sociálnou informáciou civilizácie a konkrétneho individua.

Odborníci z oblasti fyziológie budú chcieť namietat', že veda prenikla už veľmi hlboko do štruktúry bunky a preniká do jej súčastí (chromatínu, endoplazmatického



retikula, golgiho aparátu, lyzozomu, mikrotubulusu, mitochondrie, nuclea-jadra, peroxisomu, plazmatickej membrány, ribosomu, vezikuly, bunkového jadra, bunkovej membrány, centriolu, cytoplazmy, cytoskeletonu, cytosoly), no napriek tomu musíme zdôrazniť, že v porovnaní s poznáním, ktorým disponuje autopilot, je to naše sociálne poznanie skutočne ešte stále veľmi primitívne.

Keď konštatujeme „primitívne“ vôbec nemáme na mysli sociálnu informáciu ktorou disponuje sociopilot bežného individua, ale informáciu sociopilota tých najvyspelejších jedincov – špecialistov v oblasti fyziológie. Bežný ľudský jedinec u 99% populácie v podstate ani nevie čo to bunka, ako nesmierne zložitý mikro-systém bio-synergickej dimenzie, vôbec je.

Bunky ako základné segmenty stavebnice konkrétnej formy bio-synergie – života /teda aj človeka/ sa líšia od seba svojou vnútornou štruktúrou. Napríklad bunky tvoriace obličku či pečeň sú svojou vnútornou štruktúrou iné ako bunky, z ktorých sú vystavané pľúca alebo srdce. Ďalej sa od seba odlišujú aj štruktúrou interbunkovej väzby. Z pohľadu funkcie autopilota ľudského organizmu je mimoriadne dôležité „poznanie“ interbunkovej väzby a interbunkovej komunikácie.

Hardvér a softvér autopilota /biopilota/ pracuje v nepretržitom režime bez toho, že by si to človek uvedomoval. Jeho schopnosti, aj keď sú založené na jednej genetickej informácii t.j. sú súčasťou jedného genómu, sú u každého ľudského individua iné, sú determinované genetickou následnosťou individua a jeho celkovým zdravotným stavom.

**Bio-synergický hardvér a softvér nepozná rasovú, náboženskú, ideologickú, politickú, kultúrnu či jazykovú odlišnosť. Je univerzálnym pre každé ľudské individuum.**

Pre najbližší moderný vývoj sociopilota bude nesmierne dôležité pochopiť, tak spoločné znaky, ako aj rozdielnosti medzi jednotlivými bunkami v každej konkrétnej forme prejavu bio-synergie vôbec a človeka obzvlášť. Intenzifikácia prieniku sociálnej informácie do interbunkovej väzby a interbunkovej komunikácie, súčasne s hĺbkovým poznáním vnútornej bunkovej stavby, vytvorí možnosti pre sociopilota, aby nielen pochopil variačné a kombinačné možnosti spájania buniek do podsystémov a skupín systémov, ale súčasne aby v súlade s týmto poznáním mohol harmonizovať činnosť sociopilota s autopilotom.

Ľudské individuum z objektívnej nevyhnutnosti využíva vnútorný bio-synergický softvér aj k činnosti sociopilota. Tieto možnosti sú však limitované, inak povedané „sociopilot“ má obmedzené možnosti využívať bio-synergický softvér sivej a bielej hmoty mozgu a miechy, ktorý je určený predovšetkým autopilotovi.

Toto obmedzenie v doterajšom chaose sociálneho sveta človek obzvlášť nepociťoval, nakoľko nebol v stave využiť ani z časti tú kapacitu mozgu, ktorá sociopilotovi bola k dispozícii. Kým autopilot pracuje v možnom rozsahu biliárd informačných podnetov, sociopilot môže spôsobiť celkový kolaps svojho nositeľa ak zaťaží jeho bio-synergický softvér chaotickou sociálnou informáciou vyššou ako 100 000 podnetov.

Sociopilot vystupuje ako relatívne samostatný fenomén bytia ľudského individua. Primárne vznikol ako produkt činnosti autopilota, ale hardvér a softvér autopilota využíva iba na úrovni Chaosu sociálneho sveta. K tomu, aby sa sociopilot vymanol spod kontroly a plnej determinácie autopilota, musí vybudovať samostatný elektronický softvérový a hardvérový systém. Tento systém, ak chce byť čo i len v nepatnej miere hustotou, intenzitou, frekvenciou a kvalitou sociálnej informácie relevantný biosynergickému softvérovému a hardvérovému systému, musí opustiť úroveň Chaosu informácie sociálneho sveta a etablovať sa do úrovne socio-synergickej kvality tejto informácie a jej celostného hodnotového a svetonázorového systému.

Povedané inak, elektronický hardvérový a softvérový systém, ktorý v súčasnosti vybuvoval človek na rôznych miestach tejto civilizácie sa už v oblasti kvantitatívneho

uchopenia a uloženia sociálnej informácie približuje k biosynergickému hardvérovému a softvérovému systému, ktorý je geneticky vlastný socio-synergii—človek, ale z pohľadu kvalitatívneho je stále v zajatí totálneho Chaosu sociálneho sveta človeka.

Sociopilot môže nadobúdať dve najzákladnejšie úrovne kvality.

Po - prvé, je to úroveň živelného poznania, ohraničená určitou parciálnou hodnotovou a svetonázorovou orientáciou individua.

Po - druhé je to úroveň poznania imanentná kvalite a rozsahu socio-synergickej hodnotovej a svetonázorovej orientácie.

Činnosť každého sociopilota, ktorá vychádza z čiastkovej hodnotovej a svetonázorovej orientácie ľudského myslenia a činu je nielen široko-spektrálne živelná, ale je aj nepriateľská činnosť autopilota ľudského organizmu, čím dochádza k zrýchleniu deštrukcie vlastného organizmu od narodenia po jeho individuálny koniec času.

Všetci doteraz žijúci predstavitelia ľudského rodu, ktorí na tejto planéte prešli za ostatných šesťtisíc rokov svoju púť života, žili /až na nepatrné výnimky/ životom **živelným a zrýchlene deštrukčným**. Ak sa aj nejakému jedincovi podarilo obmedziť túto živelnosť a zbrzdíť zrýchlenú deštrukciu svojho organizmu, bola to buď výslednica geniálne vyspelého empirického pozorovania alebo hra náhody.

**Systémové socio-synergické zdôvodnenie takéhoto procesu neexistovalo.** Častokrát bola činnosť sociopilota natoľko deštrukčná, že autopilot nebol v stave nastoľovať ani elementárnu rovnováhu synergickej a bio-synergickej podstaty bytia ľudského individua a dochádzalo k jeho predčasnému zániku. Tento fenomén je rozsiahle frekventovaný aj v súčasnosti.

Vznikom sociosynergickej gnozeológie na prelome tisícročí sa otvárajú pre ľudskú existenciu úplne nové dimenzie. Človeku sa po tisícročiach naskytá možnosť prekonať chaos svojho vnútorného i vonkajšieho sociálneho sveta socio-synergickou harmóniou.

V okamihu, kedy „sociopilot“ nadobúda východiskovej kvality socio-synergického poznania sa začína cesta zosúlaďovania, vzájomnej harmónie medzi činnosťou autopilota a sociopilota a ľudské individuum začína rozvíjať svoje skutočné bytie sociosynergie.

V etape chaosu sociálneho sveta individuum zaťažovalo prizmou sociopilota bio-synergický hardvér a softvér spravidla živelnou empirickou informáciou, ktorá iba u nepatrnej časti ľudskej populácie naberala ohraničený systémový charakter. Ohraničený systémový charakter sociálnej informácie dosahovali predovšetkým myslitelia prenikajúci do vnútra synergickej dimenzie sveta v rámci exaktných vied - matematiky, chémie, mechaniky a pod. Avšak aj títo myslitelia neboli spôsobilí prekonať chaos poznania v celostnom pohľade na bio-synergickú ale najmä na sociosynergickú dimenziu.

V šesťtisícročných dejinách našej civilizácie by sa našlo nemálo konkrétnych príkladov, kedy si takýto myslitelia v dôsledku „predimenzovania“ svojho bio-synergického hardvéru a softvéru neprimeraným objemom chaotickej sociálnej informácie spôsobili psychické alebo neraz aj fyzické zrútenie.

K tomu, aby sa „sociopilot“ človeka mohol aspoň nepatrne priblížiť rozsahom spracovávanej sociálnej informácie autopilotovi bio-synergickej podstaty, musí ľudské individuum použiť nielen „kolektívny“ rozum, ale súčasne aj elektronický softvér a hardvér.

Objem sociálnej a neskôr sociosynergickej informácie, ktorú bude potrebovať moderný človek k činnosti svojho sociopilota nemôže byť ukladany prostredníctvom bio-synergického hardvéru a softvéru t.j. bielej a sivej hmoty mozgu ľudského organizmu. Kým „autopilot“ je vrodenu kvalitou individua, „sociopilot“ môže vzniknúť a rozvíjať sa iba v kontakte so sociálnym svetom.

V doterajšom vývoji našej civilizácie, ktorý bol iba etapou chaosu sociálneho sveta, drvivá väčšina ľudí disponovala primitívnym stupňom rozvoja svojho sociopilota, čo okrem živelného tlaku na svoju bio-synergickú podstatu nemalo veľký dopad na zahľtenie bio-synergického softvéru a hardvéru sociálnou informáciou.

Situácia sa stáva úplne vážnou až v súčasnej dobe, kedy civilizácia vstúpila do obdobia celoplanetárnej komunikácie a prudko narastá objem celkovej sociálnej informácie, ktorú musí individuum absorbovať, aby zostalo v aktuálnej úrovni komunikácie.

Mimoriadny význam pre súhrn autopilota, sociopilota a psychopilota ľudského individua bude mať skutočnosť, že sociopilot nazahltí bio-synergický softvér a hardvér autopilota sociálnou informáciou natoľko, aby výrazne oklieštil resp. znemožnil funkciu autopilota. To by spôsobilo „koniec času“ tohto individua.

Sociotyp človek bude plne funkčný a efektívny vo svojom bytí iba za predpokladu, že bio-synergický hardvér a softvér autopilota zaťaží iba najzákladnejšou socio-synergickou informáciou, pričom náležitý objem sociálnej informácie bude mať uložený „vonku“ v dostupnom elektronickom hardvérovom a softvérovom mozgovom centre.

Dejiny poznajú nemalo prípadov zrýchleného zániku ľudských ľudí v dôsledku preťaženia bio-synergického hardvéru a softvéru kvantitou sociálnej informácie, o to viac že sa spravidla jednalo o nesmierne jednostranné preťaženie špecificky úzkou informáciou z oblasti jednej vednej disciplíny napríklad matematiky, fyziky, astronómie a pod. Sprivodným javom takéhoto preťaženia neraz býva samovražda. Sme toho názoru, že vedci by mali upriamiť svoju pozornosť v tomto smere aj na skúmanie príčin vzniku novotvarov v priestore mozgu človeka práve z pohľadu preťaženia bio-synergického hardvéru a softvéru chaotickou sociálnou informáciou. Nebezpečie nehrozí v tom zmysle, že pred človekom stojí obrovské množstvo informácie, ale preto, že toto obrovské množstvo je predkladané nateraz iba na úrovni chaosu parciálnych hodnotových a svetonázorových prúdov myslenia.

Je predkladané iba na **sociálnej úrovni**, avšak bezproblémové zvládnutie tejto informácie si vyžaduje už **sociosynergickú úroveň**.

Sociopilot ľudského organizmu má teda obmedzené možnosti nie preto, že by k tomu nepostačovala kapacita mozgu, ale preto, že táto kapacita nie je v stave zvládnuť existujúci chaos absorbovanej sociálnej informácie. Ak by „autopilot“ musel riešiť obdobný chaos prizmou synergických a biosynergických podnetov, tak by taktiež skolaboval.

Autopilot je uspokojený k tomu, aby plnohodnotne spracovával všetku dostupnú informáciu bio-synergickej povahy. Táto informácia je spravidla pre neho plne zrozumiteľná a nespôsobuje disfunkčnosť ale nanajvýš dočasnú nerovnováhu v organizme človeka. Výmena informácií v organizme sa uskutočňuje bio-synergickým hardvérom a softvérom človeka /nervovým systémom a endokrinnými žľazami/, kde zohrávajú dôležitú úlohu ako poslovia tzv. (neuro)transmitery a hormóny.

Do tejto činnosti autopilota najrôznejším spôsobom chaoticky zasahuje sociopilot svojou primitívnou sociálnou informáciou, ktorá nateraz nemá systémový charakter, nakoľko vychádza z čiastkových chaotických systémov hodnotovej a svetonázorovej orientácie ľudského myslenia a činov. Takáto informácia je pre autopilota nezrozumiteľná a jej prísun do bio-synergického hardvéru a softvéru v neprimeranom objeme môže vyvolať a spravidla aj vyvoláva celkovú nerovnováhu organizmu, ktorá môže končiť najrôznejším poškodením ľudského organizmu až predčasnou smrťou.

**Naskytá sa otázka ako do budúcnosti? Aké sú celkové možnosti bio-synergického hardvéru a softvéru z hľadiska spracovania objemu možnej sociálnej informácie a ako chápať limitu tohto objemu?**

Riešenie otázky, aké sú celkové možnosti bio-synergického hardvéru a softvéru, je v rukách špičkových odborníkov, ktorí ho však môžu rozlúsknuť iba prizmou

sociosynergickej gnozeológie a metodológie, sociosynergickej hodnotovej a svetonázorovej orientácie. Ak ňou ten - ktorý odborník nedisponuje, produkt jeho myslenia bude stále v zajatí chaosu sociálneho poznania bez ohľadu čo sám o sebe tento odborník súdi.

Doterajšie skúmanie „krátkodobej“ ako aj „dlhodobej“, „použiteľnej“ či inej pamäti vyvoláva tušenie, že ďalšia expanzia chaosu sociálnej informácie na ľudský mozog môže byť priveľmi riziková. Cesta budúcnosti vedie **odinakiaľ a inam** ako tomu bolo doteraz.

Ľudská spoločnosť ak chce ísť ďalej bude musieť predovšetkým prekonať všetky parciálne hodnotové a svetonázorové orientácie a nahradiť ich celistvou socio-synergickou hodnotovou a svetonázorovou orientáciou mysle, expandujúcou z hlbkej akceptácie všeludských hodnôt ľudskej existencie. **Bez sociosynergickej gnozeológie je ľudské poznanie striktné ohraničené a exodus z chaosu nemožný.** Na základe tejto gnozeológie a jej metodologickej konštrukcie bude nevyhnutnosťou v ďalšom vývoji civilizácie sformovať elektronické mozgové centrum, ktoré by umožňovalo konkrétnym ľuďom čerpať jeho prostredníctvom sociosynergickú informáciu pre činnosť vlastného sociopilota.

Ľudského individuum nebude musieť zaťažovať svoj bio-synergický hardvér a softvér nesúroďom objemom sociálnej informácie, ale pri osvojení základov socio-synergického poznania, sociosynergickej metodológie mu bude postačovať určitá východisková kvantita systémovej informácie, aby mohol v spojení s elektronickým hardvérovým a softvérovým terminálom sociosynergickej úrovne riešiť aj tie najzložitejšie úlohy svojej existencie.

Takto bude môcť dosiahnuť sociopilot ľudského organizmu nielen porovnateľnú úroveň informačného toku akou operuje jeho vnútorný „kolega“ autopilot, ale ísť za hranice nemožného. Navyiac sociopilot, v dôsledku využitia vnútornej ako aj elektronickej sociosynergickej informačnej základne, prestane byť v opozícii autopilotovi a bude spolu s ním postupovať v harmónii riadenia procesu života ľudského individua.

Bez elektronického mozgového centra sociosynergickej informácie je progresívny vývoj sociopilota ľudského organizmu historicky obmedzený. V spojení s elektronickým socio-synergickým mozgovým potenciálom sa sociopilot ľudského organizmu vymaňuje s **historickej závislosti** chaotického sociálneho sveta človeka a prizmou piateho rozmeru myslenia otvára priestor k reprodukcii spoločenských procesov na úrovni „Harmónie Tela a Ducha“, na úrovni **sociosynergickej civilizácie**.

Všetky doteraz budované elektronické mozgové centrá v rámci civilizácie sú stále v zajatí chaosu sociálnej informácie a ako také nemôžu poskytnúť reálne východisko k takému ľudskému činu, ktorý povedie ku kvalitatívnej zmene ľudskej existencie z úrovne vlády „Tela nad Duchom“ na úroveň vlády „Ducha nad Telom“ a neskôr k „harmónii Ducha a Tela“.

Najzávažnejším problémom reprodukcie doterajšieho sociálneho sveta človeka je obrovská diskrepancia medzi zákonitosťou minimalizácie energetických tokov v rámci reprodukcie bio-synergickej podstaty ľudského individua a maximalizácie energetických tokov v rámci reprodukcie sociálneho sveta človeka. Úloha sociopilota dosahujúceho sociosynergickú vyspelosť bude spočívať predovšetkým v tom, aby zachoval minimalizáciu energetických tokov vo svojej bio-synergickej podstate na strane jednej, pri súčasnej minimalizácii energetických tokov v reprodukcii spoločenských procesov, na strane druhej.

Súčasný vývoj civilizácie má ešte priveľmi ďaleko od takejto kvality sociálneho resp. socio-synergického bytia človeka. Vyššie uvedená diskrepancia v rozhodujúcej miere determinuje aj činnosť psychopilota.

Vývoj psychopilota ľudského individua je v období chaosu sociálneho sveta na prvý pohľad oveľa tajomnejší ako činnosť oboch predchádzajúcich pilotov. Je tomu tak preto, že psychopilot si priestor svojej činnosti vytvára nielen vnútornými bio-synergickými

podnetmi, sprostredkovanými vnemovo-citovými orgánmi za bdenia i v sne, ale aj ako dôsledok živelného pôsobenia sociopilota.

Správanie psychopilota ľudského individua s nízkou hustotou, intenzitou a kvalitou sociálnej informácie býva spravidla extravagantné, nevypočítateľné, a obvykle aj deštruktívne k svojej bio-synergickej podstate. Psychopilot takýmto postupne prestáva byť až od okamihu, kedy sociopilot nadobúda socio-synergickú hustotu, intenzitu, objem a kvalitu informačného toku svojej mysle a dosahuje úroveň celostnej socio-synergickej hodnotovej a svetonázorovej orientácie.

Živelnosť psychopilota je produktom nesúladu pôsobenia autopilota a sociopilota, a ako taká je táto živelnosť výrazne eliminovaná a dostáva sa do polohy pozitívneho vplyvu na bytie ľudského individua až vtedy, ak „sociopilot“ nadobúda kvality socio-synergického poznania.

Precizovanie pozície psychopilota ponecháme odborníkom v oblasti psychológie. Našou úlohou bolo iba celkové umiestnenie tejto pozície v štruktúre ľudského individua<sup>8</sup>.

## Resumé

Štúdia obsahuje najzákladnejšie súvislosti sociosynergického gnozeologického a metodologického pohľadu na svet človeka, svet v človeku a svet, ktorý ho obklopuje. Sociosynergická gnozeológia predstavuje univerzálne know how civilizácie. Štrukturalizácia sveta na synergickú, biosynergickú a sociosynergickú dimenziu päťrozmerného priestoru v čase je vyústením šesťtisícročného vývoja ľudskej mysle a predstavuje revolúciu v gnozeológii. Sociosynergická gnozeologická a metodologická cesta formovania všeludskej hodnotovej a svetonázorovej orientácie vytvára predpoklady exodu z Chaosu sociálneho sveta človeka. Je predobrazom formovania celostnej sociosynergickej vedy, ktorej systémové celky predstavuje synergetika, biosynergetika a sociosynergetika. V rámci týchto parciálnych celkov vedy predkladá autor možnosti sociosynergickej metodologickej profilácie obsahu a štruktúry jednotlivých vedných disciplín, ktoré nateraz existujú v štruktúre vedeckého bádania civilizácie. Človek vystupuje v tejto štúdii ako forma prejavu sociosynergie v synergických a biosynergických podmienkach planéty Zem. Jeho vnútorná celistvosť je obnažovaná prizmou prieniku funkcií troch pilotov ľudského organizmu – biopilota (autopilota), psychopilota a sociopilota.

## The outline of the social-synergial understanding of the world and the human

### Summary

The study contains the most basic connections of sociosynergical gnoseological and methodological view of a human being in the world, world in a man and world, which surrounds him. Sociosynergical gnoseology presents universal know how of civilization. Structuralization of world to synergical, biosynergical and sociosynergical dimension of live – dimensional space in time is terminal of six – millenary revolution in gnoseology. Sociosynergical gnoseological and methodical way of forming universal value and ideological orientation forms assumption of exodus from Chaos of social world of human being. It is a model of forming of entire sociosynergical science, of which social totals are

<sup>8</sup> *Memorix-fyziológia*, red. Robert F.Schmidt, Scientia medica spol. s.r.o., Praha 1993; D. Turan, *Socio-synergická vizia fenoménu občan a občianstvo*, w: *Občan a občianstvo 2002*. Zborník referátov z medzinárodnej konferencie „Občan a občianstvo 2002“, FTVŠ UK v Bratislave, 6.február 2002.

presented by synergy, biosynergy, sociosynergy. Within the ambit of theses partial totals of science, author presents opportunities of sociosynergical methodical profilation of content and structure of certain science disciplines, which exist for now in structure of civilizations science research. A human being is in this study as a form of sociosynergy presentations in senergical and biosynergical conditions of the Earth. Its internal unity is encompassed by prism of three pilot function conjunction of human's organism – biopilot [autopilot], psychopilot and sociopilot.